

**ІВАНКІВСЬКА ЦЕНТРАЛІЗОВАНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА
МЕТОДИЧНО - БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ**

**Вечір пам'яті:
«Одвічний бій... Афганістан»**

(до 25-річчя виведення військ колишнього СРСР
з Республіки Афганістан)

Підготувала - А.В. Гончаренко,
провідний методист ЦРБ

с.мт. Іванків, 2014р.

Обладнання: На столику викладка літератури «Ти вічний біль Афганістан...», на якій книги, фотографії загиблих воїнів афганців, квіти, свічки.

Ведучий1: Шановні присутні! 15 лютого виповнюється 25-річниця виведення з Афганістану обмеженого контингенту колишніх радянських військ. В лютому 1989 року закінчилась війна, яка принесла тисячі жертв, сльози і горе в мирні родини. Сьогодні ми з вами згадаємо героїв тієї страшної війни, полинемо в спогади і хочемо, щоб ці спогади пройшли крізь ваші серця, і ви зрозуміли, що найстрашніше у світі - це війна. Ми повинні пам'ятати тих, хто її пережив, тих, хто не дожив, не доспівав, не до кохав.

АФГАНІСТАН

*(присвячується усім, хто проходив
військову службу в Афганістані)*
Афганістан - ти край війни і крові,
тих молодих завзятих юнаків,
в котрих у грудях полум'я любові,
горить допоки дух їх не дотлів.
Афганістан - проклятий ти батьками,
всіх тих синів, котрих ти вербував.
Бо їх серця скривавлені ножами,
у кожному мить, як воїн помирав.
За що ж боролись, що там здобували?
Добробут, волю, Боже, це ж вуаль?
Прокляті битви, що життя ламали,
несли в собі лиш сльози і печаль.
Афганські гори, кров'ю, ви, омиті,
тих юних тіл, що гинули в бою.
І, ви пекельні, горем оповиті,
а мертвим душам місце у раю.
Ви відчували запах смерті в битві,
і кожен спраглий подих до життя,
жага і віра, сплетені в молитві,
думки юнців, їх щире каяття.
Афганістан - твоя війна це сльози,
братів, сестер і ледь живих батьків,
жахлива спека і страшні морози,
навіки в пам'яті відважних юнаків.
Пройшли роки, війну ж ту не забути,
бо кожен воїн, що вернувсь живим
згадає тих кого не повернути
бо й вірний друг там згинув молодим.

Ведучий2: Афганістан - це держава, що знаходиться в південно-східній Азії, де проживає 17 млн. чоловік, з яких 8млн. афганці, а решта таджики, туркмени, узбеки, хазарейці. До середини 70-х це була одна з найвідсталіших країн світу. Афганістан - це 70% гірської місцевості з бідною рослинністю, з висотою гір 7-8тис. метрів. 86 тис. населення проживають в аулах, у злиднях. 3 млн. чоловік ведуть кочівний спосіб життя.

У квітні 1978 року афганський народ піднявся на боротьбу за краще життя. У грудні 1978 року між СРСР і Афганістаном був підписаний договір, за яким Радянський Союз був зобов'язаний переозброїти афганську армію. І на прохання офіційного керівництва афганської держави надати воєнну підтримку.

В кінці грудня були введені десантні частини в Багрем, Кабул та інші великі міста, а згодом вони втяглися в бойові дії по всій території. Присутність чужоземних військ викликала стихійний опір народу. Пік бойових дій припав на 1984-1985 роки.

Ведучий 1: Афган стріляв кулями в обличчя нашим солдатам. Це була брудна, підступна війна, яка тривала майже 10 років. За що, за які ідеали, за чию Батьківщину, в ім'я якої мети загинули десятки тисяч юнаків?

Восени 1988 року за наказом з Москви розпочалася операція «Тайфун». Радянська авіація завдала нищівного удару по кишляках уздовж траси Кабул - Саланг, якою мали виводити війська. 15 лютого 1989 року останній наш солдат був виведений за межі республіки Афганістан. Цей день завершив календар афганської війни для радянських людей. Була дописана остання сторінка героїчного і драматичного літопису. Припинили надходити похоронки з Кандагару і Гардеса, Джелалабада і Кабула.

Ведучий 2: Минають дні, ідуть роки.

Життя листки перегортає.

А біль Афгану - навіки,

В душі чомусь не замовкає.

Я повернувся з тих завій,

Але тривожать сни, як рани,

Що ми ведемо смертний бій,

І що товариш все ще з нами.

Гірський суворий перевал,

Розщелина...Важке каміння...

Товариш мій від кулі впав,

І смерть нагадує про тління.

Живу. Валерія - нема.

Немає сина, брата, друга.

І тиша скрикує німа,

І не стихає в серці туга.

Я там, ще й досі на війні,

Обличчя вгадую знайомі

І з другом бачуся у сні.
І кличу все його додому...

Ведучий1:

Афганістан...

Згадаймо ті дні, коли разом з світанком

Вставали ми всі і мчались на танках,

Або "БеТееРом", вперед на ті гори

Де ворог засів, що бив по колонах.

Афганістан став горнилом для тих, хто туди потрапив. Він навчив юнаків цінувати дружбу, відданість, любов. І знати ціну життя. Адже воно обривалося іноді у неповних 19 років перед їхніми очима. І терпли юні душі від втрати друзів, тих, хто ще вчора дарував їм своє тепло.

Потрапивши на палаючу афганську землю наші воїни-інтернаціоналісти всім серцем прийняли її біль, як свій, і до останнього подиху захищали інтереси її багатостраждального народу.

Багатьом з них ніколи вже не судилося повернутися до рідної хати, не побачити своїх рідних. Вони полягли навіки. Кого поховали товариші; хто, пошматований, розлетівся в прах на гігантських фугасах; кого принесли «чорні тюльпани»(так звали літики) в цинкових домовинах на рідну землю.

Це все потрібно було пережити. Але вони 19-ти річні свято вірили, що виконують свій інтернаціональний обов'язок.

Ведучий2:

Болить Афган, в душі туман.

Ніхто не знає, ніхто не скаже,

Коли і де, хто за ким,

В чужім краю на землю ляже.

Ведучий1:

Очі туманить ядуча сльоза,

руки скувала втома,

Палить їй душу афганська гроза -

Син не вернувся додому.

В неї він був ясночолій, як світ,

сонячно так усміхався,

Ще й 20 не було йому літ...

Юним на вік і зостався.

Ясеночки! Синочки! Сини!

Колосочки українського поля,

Скільки вас не вернулось з війни?

Скільки гибіє ще у неволі?

Ведучий2: Ця війна триває і сьогодні, але вже без участі наших солдат. А тоді ж, ідучи у те пекло чужої країни з іншою вірою, вони вірили, що несуть

визволення народу Афганістану, тим, хто поневолений. Вони вірили, що йдуть не вбивати, а захищати. Офіційно це не називали війною, а всього лише воєнною кампанією. Але ця кампанія тривала майже 10 років і вимагала великих жертв.

Ведучий1: Тисячі наших хлопців загинули в боях і померли від ран, контузій, травм і хвороб, пропали безвісти.

Сивіли від горя батьки і матері, ховаючи своїх дітей, сиротіли діти, вдовами ставали жінки в мирний час. Не повернувся чийсь батько, не повернувся чийсь син, але рідні продовжували чекати звістки. Особливо чекала мама, писала сину листи.

Ведучий2:

«Лист матері»

Посміхнувся поштар винувато,

Що сказати матері не знає.

Не приніс знов листа від солдата.

Адже знає, так його чекаю.

Ти пиши мені, синку, частіше,

Хай дорослий, - мені ти - дитина,

Повертайся додому скоріше,

Дороженький, хороший мій сину.

Мені часто ти снишся ночами,

А прокинусь - тебе вже не бачу.

Подивлюсь на портрет твій і часто,

Щоб ніхто не помітив, я плачу.

Знаєш, сину мені 38,

Я бадьора, зовсім не хворію.

Все гаразд у нас дома, та тільки

Я, чомусь, мій хороший, сивію.

Я думками, синочку, з тобою,

Ти пиши, щоб душа не боліла,

Щоб діждалась тебе молодістю

І чорнява була, а не біла.

Ведучий1: У скількох сімей у траурному обрамленні зберігаються фотографії синів! Одну нагороду заробили вони за проявлену мужність і героїзм - право бути похованим на рідній землі

Ховали інтернаціоналіста,

Блищала глухо цинкова труна,

Нестерпно пахло тополиним листом

І плач дівочий танув, як струна.

Руда земля розверзлась чорнорото.

Чекає хижо мовчки на своє,

А мати на колінах у болоті обмацує труну:

«Чи ж там він є?!!»
Стоять, відводять очі вбік солдати
І шепотить сержантик ледве чути:
«Не велено... Не можна відкривати...
Не велено...»
Уже струмки течуть,
Уже весна така глибока, рання.
Учора вже летіли журавлі.
Таке врочисте вийшло поховання:
Школярки стоять, учителі.
А голосок дівочий квилить, квилить,
Соромиться кричати на весь світ...
Кого клясти, кого назвати винним?
І що той світ? Хіба він дасть відповідь?
На хрест сусідній похилився тато,
Похнюпилися братики малі -
В селі ховали воїна-солдата,
У мирному українському селі.

Ведучий1: Через полум'я цієї війни пройшло понад 670 тисяч воїнів-інтернаціоналістів. Звання Героя Радянського Союзу було присвоєно 72 військовослужбовцям, з них - 12 українцям. 15 тисяч воїнів загинуло у радянсько-афганській війні.

Вона лишила страшні наслідки і для України. Більше 160 тисяч воїнів - українців пройшли дорогами Афгану. Не повернулися додому з війни 3360 військовослужбовців; з них 3280 загинуло, а 80 пропало безвісти чи потрапило в полон.

Понад 15 тисяч мешканців Київської області взяли участь у бойових діях в Афганістані, 309 повернулись інвалідами, 124 «чорних тюльпани» привезли на Київщину тіла загиблих, троє зникли безвісти.

Ведучий2: Нині в _____ районі проживає _____ колишніх учасників бойових дій в Афганістані. Солдатам афганцям випав щасливий квиток - їм випало жити. Вони повернулись до рідного дому, впорядковують рідну українську землю. Кожен із них нагороджений орденами і медалями. Кожен із них найкраще розуміє цінність людського життя і сутність мирного існування, кожен знає як боляче оплакувати втрати, кожен із них чесний перед власною совістю і світлою пам'яттю. Для кожного з них нагороди Батьківщини є незабутньою пам'яттю про суворі дні війни, про безкорисливу дружбу і вірність військовому обов'язку.

Знову цвітуть білим цвітом
Пишно-зелені сади.
Жаль, що краси неземної
Вже не побачать вони,
Смерть їх безжально забрала,

В землі сховала сирій.
Голови низько схиляєм
Пам'яті їхній святій.

Ведучий2: Третина учасників афганської війни була родом з квітучої української землі. На їх долю випало випробування вогнем і кров'ю. Скільки їх голубооких, русявих і чорнявих синів України загинуло на тій землі. «З глибокою скорботою повідомляємо, що Ваш син, _____, батьківський наказ - служити Батьківщині, як цього потребує військова присяга, виконав з честю. За період служби _____ неодноразово приймав участь у бойових діях і був взірцем для своїх друзів. Він завжди був там, де було найважче. Був хоробрим, сміливим. Спасибі Вам за такого сина...». Схожі похоронки отримувало багато батьків з пекельного Афганістану.

Ведучий1:

Старенька мати йде до свого сина,
Гранітні плити плачуть під ногами,
Стукоче серце в грудях, ниє спина:
- Синочку, рідний, йди в обійми мами.
Тече сльоза і падає на плечі,
Зі стели очі дивляться хлопчачі.
Їм тільки жити, жити і творити,
Вони ж навіки залишаться дитячі.
Стоїть старенька й плаче. Ні, ридає...
Перед очима в неї похоронка,
І бій, що котрий день вже не згасає,
І у землі пекуча та воронка.
- Синочку, рідний, чуєш як курличуть
У синім небі сумно журавлі?
Вони ж тебе до себе, сину, кличуть,
А ти лежиш в холодній цій землі.
- Я чую, мамо, чую, як співають
Мені над Україною пісні.
Ти не журись, я крила розпростаю
І прилечу до тебе уві сні.
Українським рушником зітру сльозинку
І поцілую в сивеє чоло.
- О, синку рідний, мій єдиний сину,
Як хороше б мені тоді б було!
Стоїть старенька мати на могилі,
І навіть квіти плачуть мовчазні. 8

Від сина погляд відвести не в силі,
А син довічно житиме у сні.

Ведучий2: Солдати гинули. І кожна смерть страшна. А як страшно, коли не хочеться помирати, коли ще тільки починаєш жити.

Пам'ять загиблих вшануємо хвилиною мовчання.

Станьмо, постіймо хвилину, нехай у нас не заболять ноги, а тільки защемить серце за тих, хто світить нам із небес, а може із підбитим крилом ніяк не перелетить Афганської гори.

(хвилина мовчання)

Ведучий1:

Пливе, наче вічність, здобута в бою,

Хвилина мовчання.

Натягнуті нерви, немов тятива,

Пронизує пам'ять скорбота прощання.

І сумно згасає, і тяжко сплива

Хвилина мовчання.

І подвиги мужні, і дружне плече,

І роки надії, перемог, сподівань...

І серце сльозою нараз опече

Хвилина мовчання.

Встають побратими, відважні бійці...

Знов закипає та битва остання...

Вона, як сивини, вона, як рубці,

Хвилина мовчання.

Ведучий2: Поставте скибку хліба на стакан

І голови схиліть в скорботі вічній

За тих, кого убив Афганістан,

Чиї він душі зранив і скалічив.

О, Україно! Ніжно пригорни

Усіх живих синів своїх, як мати,

Щоб ми уже не бачили війни,

Не чули щоб ніколи звук гармати.

Ведучий1: Падали хлопці на чужій землі, а в них на м'яких долонях лінії життя такі довгі і прекрасні... Разом із ними пішло в небуття чиєсь щастя. Разом із ними загинули їхні ненароджені діти. Але вони живуть у пам'яті бойових друзів, продовжують усміхатись зі сторінок солдатських альбомів. Вони вічно живуть у зболених, згорьованих, люблячих, палких материнських серцях.

РІДНА МОЯ, МАМО.
Мамо. Рідна моя, мамо.
Я вже далеко від оселі.
В чужій країні, за «Салангом»,
Де гори, спека і пустелі.
Я знаю, що немає в тебе сну,
Коли поїхав я «за річку».
З тих пір ти посивіла враз...
Не засипаєш кожну нічку...
Щоб повернувся я додому -
Ти Бога молиш... Щохвилини...
Я повернуся, мамо! І побачу
Зелені наші полонини!
Я обніму тебе і сам заплачу.
Промовлю тихо: «Я з тобою.
Ніхто нас не розлучить більш
Несправедливою «війною».
Бог допоміг нам! Та молитва,
Яка злітала з вуст твоїх,
Бар'єром стала перед смертю!
Сина залишила в живих!

Ведучий 2: Ніхто не забутий,
На попіл ніхто не згорів...
Солдатські портрети
На вишитих крилах пливуть.
І доки є пам'ять людей
І живуть матері,
Доти й сини, що спіткнулись об кулі,
Живуть.

Ведучий1: «Нема більшої любові, ніж та, коли поклав душу свою за друзів»,
- сказано в Євангелії. Час лікує рани. Але фізичні. А в душі, у пам'яті воїнів -
афганців назавжди залишаться суворі будні Афганістану, які випали на їх
долю. Вони пройшли пекло війни Афганістану, вони не поповнили списки
загиблих, вони і є тією пам'яттю, що пише історію.

Ведучий2: У жодному календарі день 15 лютого нічим не позначений. Але
він особливий. Цього дня закінчилась нарешті війна. Щороку ветерани
афганської війни відзначають останній день виведення радянських військ з
Афганістану.

Покоління воїнів - афганців пройшло кривавими дорогами афганської війни
залишаючи на них життя і біль втрат. Ми це пам'ятаємо. І на підтвердження
цього стоять сотні пам'ятників та пам'ятних знаків по всій Україні, сотні
могил.

Ведучий1:

Хай буде все, що має бути:
І тихі радощі життя,
Калини цвіт і вишень біле диво,
І мирних ранків сонячність щаслива,
І наша вдячність нескінченна,
І України бойові знамена.

Ведучий2:

Ми віримо у те, що завжди спокій буде.
Не буде «похоронок» і смертей.
І що Держава всіх нас не забуде,
І буде дбати про своїх людей.
Людей, які бажають миру.
Котрі відчули на собі всі наслідки війни.
А ми тебе, Державо, розбудуєм!
Міцною станеш ти на всі віки.